

Kérdőív ideggyenge fiatalok szűrésére

A neurastheniás, vagy neurotikus reakciókra hajlamos ifjak szűrésére olyan egyszerű eszközt készítettünk, melynek alkalmazása szakértelmet nem kíván, csekély az idő- és anyagszükséglete, mégis kellő biztonsággal osztályozza a jelölteket aszerint, hogy ki szorul egyéni klinikai vizsgálatra és kinél mellőzhető az. E célra papír-ceruza próbát dolgoztunk ki a következő gondolatmenet alapján:

— sok embernek vannak olyan testi és lelki panaszai, melyeknek halmozott előfordulása már a neurosis alapos gyanúját kelti;

— ha a neurotikusok vizsgálatánál alkalmazott kérdéseinket válogatás nélküli egyéneknek tesszük fel, azok fognak több kérdésünkre a neurotikusokra jellemző módon válaszolni, akik ideggyengék, vagy arra hajlamosak;

— ha a neurotikus reakciómódot egységes személyiségvonásnak tekintjük, ennek a személyiségvonásnak a kialakultságát a neurotikusan megváltozott kérdések számával jellemezhetjük;

— ha ismerjük a vizsgálandó populáció átlagos válaszgyakoriságát, az egyes egyének válaszait ehhez a statisztikailag felállított mércéhez viszonyíthatjuk, azaz csoportjukon belül rangsorolhatjuk őket — a kérdőívvel megállapított személyiségvonás relatív fejlett, vagy csökevényes voltát tekintve.

Mielőtt azonban a kérdőívet mérceként alkalmaznánk, a mérce pontosságát, objektivitását, érvényességét ismernünk kell. A bemutatandó kérdőívet sorozatos klinikai kísérletekkel alakítottuk ki. A kérdéseket és a kérdésekre adható válasz-alternatívákat próbavizsgálatok tapasztalatai alapján állítottuk össze. A kérdőív minden egyes kérdését három szempont szerint elemeztük:

a) milyen százalékos arányban választják a vizsgálatban résztvevők az ideges, illetve egészséges válaszlehetőségeket?;

b) vajon akik az egyes kérdéseket neurotikus módon válaszolják meg, klinikailag neurotikusok, vagy több közöttük az e vonatkozásban egészséges egyén? Az a jó kérdés, amelyiket túlnyomórészt a neurotikusok válaszolnak meg neurotikus módon, és az egészségesekre jellemző válaszok választói általában egészségesek;

c) az is lényeges, hogy akik az egyes kérdésre neurotikus módon válaszolnak, azok a kérdések többségére is neurotikus feleletet adjanak, mert feltételezésünk szerint a neurotikusan megválaszolt kérdések száma egyben a személyiségvonás, azaz a neuroticizmus kialakultsági fokát is jellemzi.

Tapasztalataink szerint a 18 éves ifjak az egyes kérdésekre nagyjából azonos százalékos gyakorisággal válaszolnak (2. sz. ábra). Pl. a 7. sz. kérdés a közérzés után érdeklődik. Az ábrán 2561 Baranya megyei 18 éves sorköteles válaszainak százalékos megoszlása látható, Pécs város és a megye járásainak területi bontásában. A „fáradékony” és a „délelőtt fáradt, este élénk” a két neurotikus válaszlehetőség. Nincs lényeges különbség a városi és a falusi fiatalok önjellemzése között.

KÉRDŐÍV

Feladat: Olvassa el figyelmesen a kérdéseket, és a kérdés után olvasható válaszok közül *azt az egyet húzza alá*, amelyik önre a leginkább jellemző!

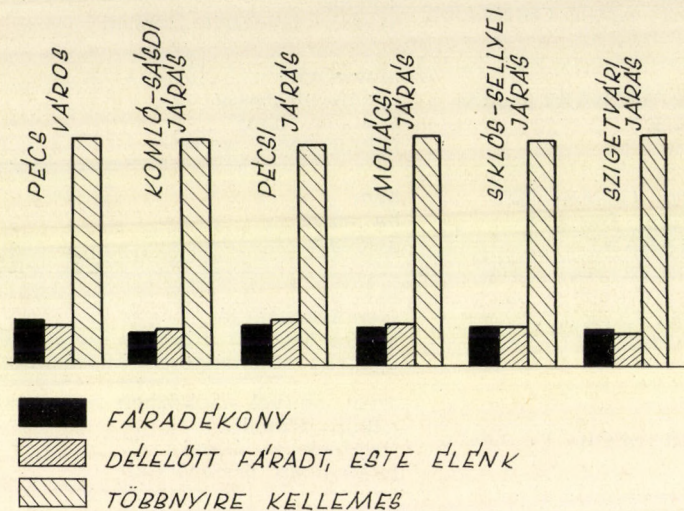
1. HOGYAN TUD URALKODNI MAGÁN?	hirtelen természetű jó idegzetű ingerlékeny békétűrő	☐
2. IDEGES EMBERNEK TARTJA MAGÁT?	egyáltalán nem hajlamos rá kifejezetten ideges	☐
3. MILYEN A FIGYELME?	sokáig nem tud figyelni szórakozott kitartó	☐
4. HOGYAN ALSZIK EL?	könnyen változóan nehezen	☐
5. HOGYAN ÉBRED REGGEL?	fáradtabban, mint lefeküdt többnyire frissen fáradtan, de azután friss	☐
6. VÁRATLAN ESEMÉNYNÉL HOGYAN VISELKEDIK ÖN?	megijed szívdobogást kap igyekszik nyugodtan maradni remegni kezd	☐
7. MILYEN ÁLTALÁBAN A KÖZÉRZÉSE?	fáradékony délelőtt fáradt, este élénk többnyire kellemes	☐
8. SZOKOTT-E FÁJNI A FEJE?	nem, illetve ritkán gyakran ha felizgatják	☐
9. VANNAK-E SZÍVPANASZAI?	nincsenek gyakran van szívdobogása izgalom hatására	☐
10. SZOKOTT-E SZÉDÜLNI?	nem bizonytalan a járása egy-egy pillanatra megszédül	☐
11. DRUKKOLÓS TERMÉSZETŰ ÖN?	nem nyilvánosság előtt nem tud beszélni ha izgul, összezavarodnak a gondolatai ha meglepődik, beszédzavara támad	☐

12. MIT TESZ, HA NEM SIKERÜLT, AMIT CSINÁLT?	elkeseredik dühöng máskor igyekszik jobban	☐
13. GYOMOR-BÉLBÁNTALMAI VANNAK-E?	nincsenek gyomoridegesség könnyen hány bélműködési zavar	☐
14. GÖRCSÖT, GOMBÓCOT SZOKOTT-E ÉREZNI A TORKÁBAN?	nem ha izgul gyakran	☐
15. MILYEN A LÁTÁSA?	jó szemüveggel jó hamar összefut a betű a szeme előtt gyakran elhomályosul, káprázik	☐
16. ÁLMODNI SZOKOTT ÖN?	arról, amivel napközben foglalkozik ritkán álmodik ijesztőek az álmai félálomban összerándul	☐
17. SZOKOTT-E FULLADNI?	sokszor nem kap elég levegőt hamar kifulladás nem	☐
18. ÉRZÉKENY TERMÉSZETŰ ÖN?	minden izgatja kis dolgokból is problémát csinál túl teszi magát rajta hamar megsértődik	☐
19. FÉLELEMÉRZÉSE VAN-E?	sötétben nagy tömegben zárt helyiségben magasban hegyes, éles eszköz láttán ilyen helyzetekben nincs	☐
20. SZERETI ÖN AZ IZGALMAS, VESZÉLYES HELYZETEKET?	nagyon megviseli élvezi nem hátrál meg előle elveszti a fejét ilyenkor	☐

1. ábra

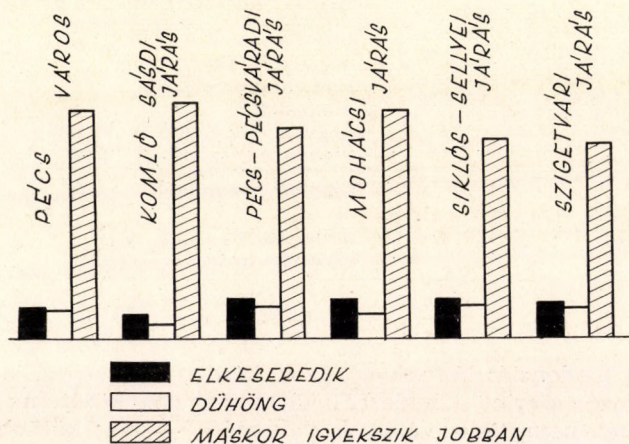
Hasonló tendenciát láttunk a 12. sz. kérdés válaszáinál is (3. sz. ábra): a kérdéselemzés szerint a kudarcra adott reakciók között az „elkeseredik” és a „dühöng” neurotikus válaszok választása — alig különbözik a mezőgazdasági terület és a nagyváros fiataljai véleményezése szerint. Ez a jelenség valamennyi kérdésünk válaszaiban megfigyelhető. Két további kérdés az elalvás és a reggeli ébredés után érdeklődik. (4. és 5. sz. ábrák) Ezen a két ábrán — az ábrák felső részén három különböző évfolyamú 18 éves csoport válaszai szerepelnek 0%-os megoszlásuk szerint. Az ábrák alsó felén a 2561 fős Baranya megyei csoport adatai területi bontásban láthatók. Tehát nemcsak egy évfolyamon belül, hanem az egymást követő évfolyamok között is azonos tendenciák jutnak érvényre a kérdések megválaszolásában. Emellett külön figyelmet érdemel, hogy a 18 éves ifjak

MILYEN ÁLTALÁBAN A KÖZÉRZETE ?

2. ábra

MIT TESZ, HA NEM SIKERÜLT, AMIT CSINÁLT ?

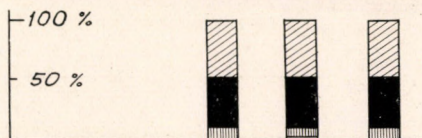

3. ábra

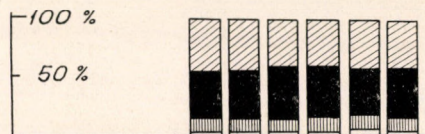
közel fele vallja csak magáról, hogy könnyen alszik el, és hasonló azoknak az aránya, akik többnyire frissen ébrednek. Az elalvás és az ébredés nehezítettsége — nagyon gyakori neurotikus panasz. A 6. sz. ábrán a 20. kérdés szerepel. Az oszlopgrafikonok a neurotikus válasz-alternatívák $\%$ -os arányát mutatják, egy-egy oszlop csoport vékony oszlopai az előző ábrán látható sorrendben Pécs és a járások adatait jelzik. (6. sz. ábra).

HOGYAN ALSZIK EL ?

	1000 FŐ	2561 FŐ	ÚJONCOK
KÖNNYEN VÁLTOZÓAN	49 %	47 %	47 %
NEHEZEN NEM ÉRTEKELHETŐ	41 %	42 %	44 %
	10 %	10 %	9 %
	-	1 %	-

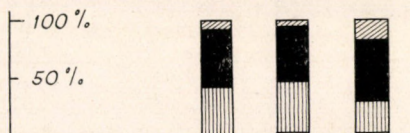
	PÉCS	KOMLÓ J.	PÉCSI J.	MO-HÁCS	SIKLOS J.	SZIGETV.
KÖNNYEN VÁLTOZÓAN	49	47	45	43	48	44
NEHEZEN NEM ÉRTEKELH.	40	44	47	45	38	44
	10	8	7	11	12	11
	1	1	1	1	2	1

4. ábra

HOGYAN ÉBRED REGGEL ?

	1000 FŐ	2561 FŐ	ÚJONCOK
FÁRADTABBAN, MINT LEFEKÜDT	6 %	4 %	12 %
TÖBBNYIRE FRISSEN FÁRADTAN, DE AZUTÁN FRISS NEM ÉRTEKELHETŐ	57 %	48 %	60 %
	37 %	47 %	28 %
	-	1 %	-

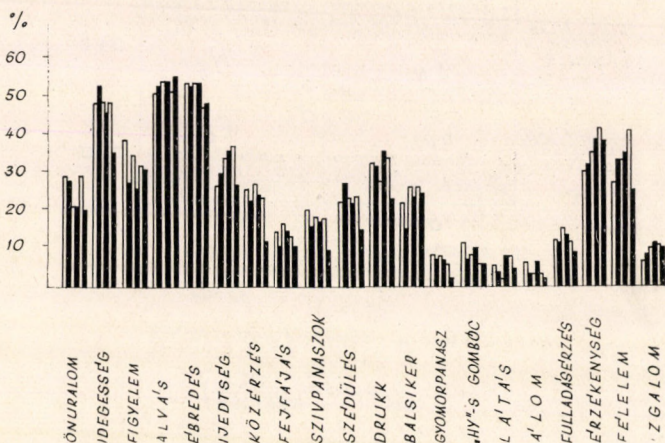

	PÉCS	KOMLÓ J.	PÉCSI J.	MO-HÁCS	SIKLOS J.	SZIGETV.
FÁRADTABBAN, MINT LEFEKÜDT	4	3	3	2	4	5
TÖBBNYIRE FRISSEN FÁRADTAN, DE AZUTÁN FRISS NEM ÉRTEKELHETŐ	47	48	47	47	51	51
	48	48	49	50	43	43
	1	1	1	1	2	1

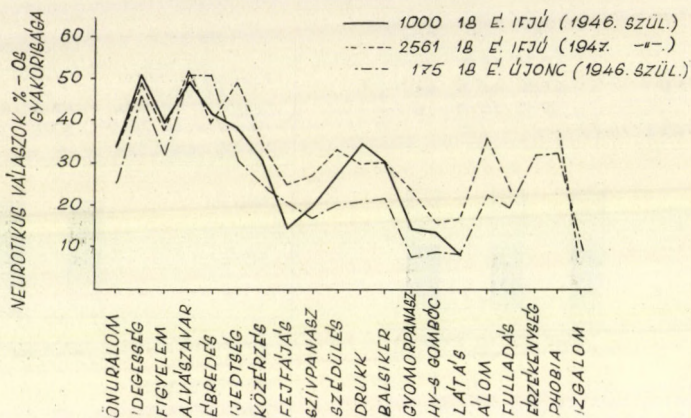
5. ábra

AZ EGYES KÉRDÉSEKRE ADOTT VÁLASZOK GYAKORISÁGA.

6. ábra

AZ EGYES KÉRDÉSEKRE ADOTT IDEGES VÁLASZOK SZÁZALEKOS GYAKORISÁGA.

7. ábra

ELVI VÁZLAT
AZ ÉRVÉNYESSEGI KORRELÁCIÓ SZÁMÍTÁSÁRA.

(KÜLSŐ ÉRVÉNYESSEG:
KORRELÁCIÓ A KÉRDÉS ÉS A KLINIKAI KÉP KÖZÖTT)

ASZ. KÉRDÉSRE ADOTT VÁLASZ

NEUROTICUS EGÉSZSÉGES

KLINIKAILAG NEUROTICUS EGYÉNEK	A KÉRDÉSRE NEUROTICUS VÁLASZT ADÓ NEUROTICUSOK SZÁMA:	N_N	a b	N_E	$a+b$
	$++$			$+-$	
KLINIKAILAG EGÉSZSÉGES EGYÉNEK	A KÉRDÉSRE NEUROTICUS VÁLASZT ADÓ EGÉSZSÉGESEK SZÁMA	\bar{N}_N	c d	\bar{N}_E	$c+d$
	$-+$			$--$	
		$a+c$		$b+d$	N
	(A KÉRDÉST NEUROTICUSAN MEGVÁLASZOLÓK SZÁMA)			(A KÉRDÉST EGÉSZSÉGESEN MEGVÁLASZOLÓK SZÁMA)	

ÉRVÉNYESSEGI KORRELÁCIÓS INDEX:

$$r_{tet} = \cos \Pi_j \left(\frac{\sqrt{bc}}{\sqrt{bc+ad}} \right)$$

8. ábra

A válaszok e sajátos viselkedésének megfejtésére még nem találtunk elfogadható magyarázatot, vizsgálataink ezzel kapcsolatos anyaga e tanulmány keretében nem illeszthető be.

Tény, hogy a vizsgálat megismétlése más évfolyamban — lényegében hasonló arányokat ad. (7. sz. ábra). A 7. sz. ábrán több populációnk válaszgyakoriságai szerepelnek. (Megjegyezzük, hogy az 1000 fős csoportot a kérdőív korábbi, 15 kérdéses változatával vizsgáltuk. Ez a változat azonos az itt szereplő kérdőív első 15 kérdésével.)

A kérdések válaszainak a klinikai kórismével, továbbá a kérdőív egészére adott neurotikus válaszok átlag feletti, vagy átlag alatti számával való összefüggését — a 8. és 9. sz. ábrákon látható elvi vázlat szerint számítottuk. (8. és 9. sz. ábra).

ELVI VÁZLAT AZ ÉRVÉNYESSEGI KORRELÁCIÓ SZÁMÍTÁSÁRA.

(BELSŐ ÉRVÉNYESSEG:
KORRELÁCIÓ A KÉRDÉS ÉS A KÉRDŐÍV KÖZÖTT)

ASZ. KÉRDÉSRE ADOTT VÁLASZ

	NEUROTICUS	EGÉSZSÉGES	
ÁTLAG- FELETTI NEUROTICUS CSOPORT	<p>A KÉRDÉSRE NEUROTICUS VÁLASZT ADÓK AZ ÁTLAGFELETTIEK KÖZÜL:</p> K_{++N}	<p>A KÉRDÉSRE EGÉSZSÉGES VÁLASZT ADÓK AZ ÁTLAGFELETTI CSOPORTBÓL:</p> K_{+-E}	a+b
ÁTLAG- ALATTI NEUROTICUS CSOPORT	K_{-+N}	K_{--E}	c+d
	a+c	b+d	N
	(A KÉRDÉST NEUROTICUSAN MEGVÁLASZOLÓK SZÁMA)	(A KÉRDÉST EGÉSZSÉGESEN MEGVÁLASZOLÓK SZÁMA)	

$$r_{tet} = \cos \rho_j \left(\frac{\sqrt{bc}}{\sqrt{bc+ad}} \right)$$

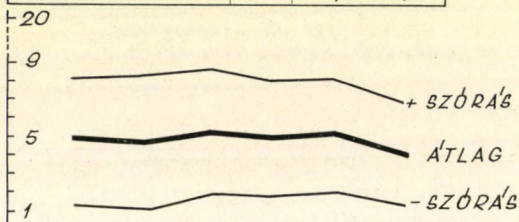
9. ábra

Csak azokat a kérdéseket tartottuk meg, amelyek 0,4 felett korreláltak a klinikai képpel, és egyidejűleg a kérdőívvel átlagfeletti, vagy átlag alatti mérvűnek jelzett személyiségvonással (neuroticizmussal).

A következő lépésben a neurotikusan megválaszolt kérdések átlagos számát és e középérték körüli szóródást határoztuk meg. A 10. sz. ábra egyes vizsgált csoportjaink átlagértékét és szóródását tartalmazza. (10. sz. ábra) Az egyes populációk — a csoport összetételétől függően magasabb, vagy alacsonyabb középértékkel rendelkeznek, a csoporton belül azonban, pl. Baranya megye területi egységei között, és — két különböző évfolyamban — közel azonos értéket mutatnak. Itt tehát a neurotikusan megválaszolt kérdések összegéről van szó. A sorkötelesek átlagosan 5 kérdés-

A KÜLÖNBÖZŐ CSOPORTOK NEUROTICUS VÁLASZÁTLAGA ÉS SZÓRÁSA.

POPULÁCIÓ	KÉRDÉS- SZ.	ÁTL. SZÓRÁS
181 OSZTÁLYOS BET.	21	$10 \pm 0,5$
1000 FŐ 18 É.	15	$4,5 \pm 3,3$
2561 FŐ 18 É. (BARANYA M. ÁTL.)	20	$4,9 \pm 3,3$
PÉCS VÁROS		$4,8 \pm 3,5$
KOMLÓ-BÁSDI JÁRÁS		$4,8 \pm 3,7$
PÉCSI JÁRÁS		$5,2 \pm 3,1$
MOHÁCSI JÁRÁS		$4,9 \pm 3,2$
SIKLÓB-ÉLLEVE JÁRÁS		$5,0 \pm 3,1$
SZIGETVÁRI JÁRÁS		$4,0 \pm 2,8$
TISZTEB Z.	20	$7,6 \pm 5,0$
ÚJONCKATONÁK	20	$6,8 \pm 3,7$

AZ ÁTLAG ÉS SZÓRÁS GRAFIKONJA.

10. ábra

re adtak ideges jellegű választ, és a középértéktől ± 1 szórótávolságot számítva — nagy többségük 2 és 8 ideges válaszsám között foglal helyet. A klinikai ellenőrző vizsgálatok során azt találtuk, hogy a középtől számított kétszeres szórótávolság felett levő neurotikus válaszok — azaz $5 + 2 : 3 - 11$ felett — már neurosist jelentenek.

Normatáblázatunkat (11. sz. ábra) az 1948-as születésű írástudó Baranya megyei és pécsi sorkötelesek vizsgálata alapján állítottuk össze. A táblázat első oszlopa (X) a lehetséges neurotikus válaszsámot mutatja, a második oszlopban a mért gyakoriság szerepel (f). A frekvencia az alacsony kérdésszámok között a legmagasabb, a vizsgált reprezentatív csoport 90⁰/₀-a 10 kérdésnél kevesebbet válaszolt meg neurotikus módon. A klinikai ellenőrző vizsgálatok szerint 13 neurotikus válasz felett csaknem bizonyos a neurotikus állapot, az osztályra felvett neurotikus betegek túlnyomó többsége 16 feletti válaszsámot ér el.

A harmadik oszlop a kumulatív százalékos gyakoriságot jelzi. Ezt a sort használtuk normaként, de az egyszerűbb értékelés érdekében 10 pontos skálára számítottuk át, ez a normaérték-skála látható a negyedik oszlopban. A skála azt jelenti, hogy a kérdőívvel mért személyiségvonást 10 fokozatban becsüljük meg, átlagos kialakultságot az 5-ös érték jelent, ettől lefelé és felfelé a neuroticizmus — a kérdőívvel mért kialakultsága — csökken, illetve növekszik. A szűrő vizsgálat határértéke most már tetszőleges. Ha nagy biztonsággal szeretnénk kiemelni a neurosira gyanúsakat, akkor a 8-értéktől felfelé emeljük ki a vizsgált

egyéneket — klinikai vizsgálatra. Ez a populáció kb. 10⁰/₀-át érinti. Ha nincs szükség ilyen szigorú szűrésre, a limest a 9-es (felső 5⁰/₀), vagy 10-es értéknél húzzuk meg. Utóbbi esetben a csoport azon 1—1,5⁰/₀-át vizsgáljuk csak meg, akik a legnagyobb valószínűséggel neurotikusok.

NORMATÁBLÁZAT

2561 fő 18 éves Baranya megyei sorköteles adatai alapján

Idegés válaszok száma	Gyakoriság	Százalékos gyakoriság	Normaérték
X	f	$\frac{\text{cum } f - \frac{f}{2}}{N} \cdot 100$	
0	144	2,81	1
1	231	10,12	2
2	330	21,06	3
3	318	33,70	4
4	305	45,83	4
5	289	57,43	5
6	250	67,94	6
7	180	76,32	6
8	148	83,65	7
9	100	87,55	7
10	88	91,61	7
11	67	94,24	8
12	42	96,37	8
13	30	97,77	9
14	11	98,57	9
15	15	99,07	9
16	7	99,50	10
17	0	99,65	10
18	4	99,72	10
19	2	99,84	10
20	0	99,84	10

11. ábra

ÖSSZEFOGLALÁS :

Csoportosan alkalmazható, objektív standardizált papír-ceruza próbát mutatunk be — ideggyenge ifjak szűrővizsgálatára. A sorkötelesek különböző csoportjai az egyes kérdésekre azonos arányban adnak neurotikus válaszokat, a neurotikusan megválaszolt kérdések átlagszáma a különböző csoportokban közel azonos. A kérdőívet 2561 18 éves ifjú adatai alapján

standardizáltuk, így normaértékeink a kérdőívvel mért személyiségvonás (neuroticizmus) relatív kialakultsági fokának meghatározására használhatók.

Ожват К., подполковник м/сл:

ВОПРОСНИК ДЛЯ ОТБОРА МОЛОДЫХ ЛИЦ С НЕВРОПАТИЕЙ

Автором написан коллективно применимый, объективный и стандартизованный тест бумага-карандаш — для военно-медицинской экспертизы молодых лиц с невропатией. Различные группы призывников дают невротические ответы на отдельные вопросы в одинаковой пропорции, общее число вопросов с невротическим ответом в различных группах почти одинаково. Вопросник был стандартизован на основании данных 2561 юноши 18 летнего возраста, таким образом наши нормативы применимы для определения уровня относительной оформленности измеренной вопросником черты личности (невротизм).

Dr. K. Ozsváth, Oberstltn. d. Med. D.:

ÜBER EINEN FRAGEBODEN ZUR SELEKTION NERVENSCHWÄCHER JUGENDLICHEN

Zur Reihenuntersuchung von nervenschwachen Jugendlichen wurde eine gruppenweise verwendbare, objektive und standardisierte Papier-Bleistift-Probe ausgearbeitet. Verschiedene Gruppen der Stellungspflichtigen gaben auf die einzelnen Fragen mit derselben Häufigkeit Antworten neurotischen Charakters, die Durchzahl der neurotisch beantworteten Fragen erreichte bei den verschiedenen Gruppen beinahe dieselbe Höhe. Die Standardisierung des Fragebogens beruht sich auf Daten von 2561 Jugendlichen 18 jährigen Alters. Somit lassen sich diese Normwerte zur Bestimmung jenes relativen Fortschrittsgrades der Personalitätszüge (Neurotizismus) zu verwenden, der mit der Fragebogenmethode abmessbar ist.